



Eriävä mielipide piispainkokouksen pastoraalista ohjetta 3.6.2025 koskevaan päätökseen

Arkkipiispan tekemä esitys ja piispainkokouksen enemmistön hyväksymä päätös pyrkii etsimään tietä tilanteessa, joka on syntynyt sen vuoksi, että kirkolliskokous ei toukokuussa 2025 hyväksynyt piispainkokouksen aloitetta kahden rinnakkaisen avioliittokäsityksen ja vihkimiskäytännön hyväksymisestä kirkkolainsäädäntöön.

Olin piispainkokouksessa mukana tekemässä esitystä kirkolliskokoukselle. Äänestin sen puolesta myöhemmin myös kirkolliskokouksessa. Toivoin siis aloitteen hyväksymistä.

Oman ehdotuksen häviäminen voi aiheuttaa pettymystä, mutta velvoittaa myös toimimaan oikein. Se ei anna oikeutta toimia vastoin piispainkokouksen toimivaltaa eikä piispan lupausta "noudattaa kaikessa kirkon lakia ja järjestystä".

Pidän piispainkokouksen enemmistön 3.6.2025 hyväksymää pastoraalista ohjetta kirkko-oikeudellisesti ongelmallisena.

Kiinnitän huomiota erityisesti siihen, mikä on piispainkokouksen tehtävä ja toimivalta.

Kirkkolain (KL 5: 5; KJ 5:10) mukaan piispainkokouksen tehtävänä on mm. "antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä... ja tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle".

Piispainkokouksen päätös, erityisesti viimeisen sivun ohje "avioliittoon vihkimisen tulee sisältyä...", voidaan lukea niin, että se suosittelee sellaisen vihkimiskäytännön hyväksymistä, jota kirkolliskokous ei toukokuussa 2025 hyväksynyt. Kyse ei silloin olisi kirkkojärjestyksen "täytäntöönpanoa" koskevasta määräyksestä, vaan kirkkojärjestyksen uudesta ja toisenlaisesta tulkinnasta.

On vaikeaa välttää tulkintaa, jonka mukaan ohjeen epäsuorana, mutta tosiasiallisena tarkoituksena on ohjata pappeja toimittamaan samaa sukupuolta olevien parien kirkollisia vihkimisiä tilanteessa, jossa toimivaltainen viranomainen eli kirkolliskokous on äskettäin hylännyt samaa asiakokonaisuutta koskevan piispainkokouksen aloitteen.

Kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen toimivallan kunnioittaminen on kirkon ykseyden ja päätöksenteon kannalta ensiarvoisen tärkeää. Avioliittokeskustelun eri vaiheissa on toistuvasti ja suurella yksimielisyydellä korostettu sitä, että päätökset samaa sukupuolta olevien siunaamisesta ja vihkimisestä tulee tehdä kirkolliskokouksessa. Esimerkiksi piispainkokous totesi itse kirjeessään kirkolliskokoukselle 1/2022 seuraavasti:

"Kirkkolakia, kirkkojärjestystä, kirkkokäsikirjaa ja kristinoppia koskevat muutokset vaativat 3/4 määräenemmistön. Sitä vaaditaan myös kysymyksissä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja (KL 20: 7 § ja 10 §). Tällaisina on pidetty muun muassa kirkon avioliittokäsitystä (Perustevaliokunnan mietintö 4/2010; Piispainkokouksen selvitys parisuhdelain seurauksista kirkossa 2010). Kirkon itse tekemät muutokset avioliittokäsitykseen ja vihkimiskäytäntöön edellyttävät siten kirkolliskokouksen määräenemmistöpäätöstä."

Samansuuntaisesti asia on ratkaistu myös maallisissa tuomioistuimissa. Korkein hallinto-oikeus totesi oikeudellisenä arvionaan 18.9.2020 (KHO:2020:97), että "Suomen evankelis-luterilaisen kirkon avioliittokäsitystä ja vihkimistä koskevaa säännöstöä, joiden perusteella avioliitto on miehen ja naisen välinen, ei ole 1.3.2017 voimaan tulleen avioliittolain muutoksen vuoksi muutettu". Asiaa oli vielä erikseen arvioitu aloitteen pohjalta kirkolliskokouksessa 2018. Se piti voimassa perinteisen kannan. Kirkon käsitys ei siis ollut epäselvä ja säätelämätön, vaikka

kirkkojärjestyksessä ei ollut mainintaa vihittävien sukupuolesta. KHO:n päätöksen mukaan kirkon käsitys on perusoikeusjärjestelmän mukainen.

Jos piispainkokous toivoo, että samaa sukupuolta olevat voitaisiin vihkiä avioliittoon, sen tulisi tehdä – kaikella kärsivällisyydellä – uusi, vastaava aloite kirkolliskokoukselle. Uskon myös, että se voisi lähitulevaisuudessa tulla kirkolliskokouksessa hyväksytyksi.

Jos piispainkokous haluaa antaa pastoraalisia ohjeita, se voisi kehottaa seurakuntia kohtaamaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia kunnioittavasti ja kehittämään yhdessä sateenkaarikristittyjen kanssa uusia toimintamalleja heidän hengellisen elämänsä tukemiseksi.

Tällaiset esitykset ja ohjeet olisivat piispainkokouksen tehtävän mukaista (KJ 5:10) ja pysyisivät myös piispainkokouksen toimivallan puitteissa.

Jos piispainkokous ei toimi kirkon omien päätösten mukaan tai toimii ”ohi kirkolliskokouksen”, asialla voi olla pitkäkestoisia ja vakavia seurauksia kirkon päätöksenteon uskottavuudelle. Jos piispainkokous ei noudata kirkon omia päätöksiä tässä asiassa, mikä estää poikkeamasta niistä myös muissa asioissa? Entä miksi seurakunnissa pitäisi vastaavasti noudattaa piispainkokouksen päätöksiä?

Edellä mainituista syistä pidän piispainkokouksen enemmistön päätöstä kirkko-oikeudellisesti virheellisenä.

Helsingissä 3.6.2025

Jari Jolkkonen